

บทคัดย่อ

สำหรับผู้บริหาร

รหัสโครงการ:	RDG473005
ชื่อโครงการ:	โครงการโบราณคดีบนพื้นที่สูงในอำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ระยะที่สอง
หัวหน้าโครงการ :	รองศาสตราจารย์ ดร. รศมี ชูทรงเดช
คณะวิจัย:	รองศาสตราจารย์ ดร.นาฏสุดา ภูมิจำนงค์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทพญ. กนกนาฏ จินตกานนท์ นางสาวนัทธมน ภูริพัฒน์พงศ์ นางสาวอุดมลักษณ์ ชื่นตระกูล นายเชิดศักดิ์ ตรีรยาภิวัฒน์
อีเมล:	rasmi@su.ac.th , rasmi13@hotmail.com
ระยะเวลาโครงการ:	1 ตุลาคม 2546 - 30 กันยายน 2549 (รวมระยะเวลา 3 ปี)

โครงการโบราณคดีบนพื้นที่สูงในอำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ระยะที่สอง เป็นงานวิจัยเชิงพื้นที่และเป็นโครงการบูรณาการประกอบด้วยโบราณคดี มานุษยวิทยากายภาพ (กระดูกคนและฟัน) วงปีไม้และสิ่งแวดล้อม ชาติพันธุ์วรรณาทางโบราณคดี และระบบข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์

วัตถุประสงค์ของโครงการ คือ 1) เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่ได้รวบรวมจากโครงการวิจัยระยะที่หนึ่ง อย่างละเอียด และลุ่มลึก 2) เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ พัฒนาแนวคิดทฤษฎีและวิธีวิทยาของสาขาโบราณคดี มานุษยวิทยากายภาพ วงปีไม้และละอองเรณู 3) เพื่อบูรณาการองค์ความรู้ที่ได้จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลของศาสตร์ต่างๆ 4) เพื่อตรวจสอบว่าวัฒนธรรมดั้งเดิม มีลักษณะเป็นอย่างไร และเริ่มเกิดความหลากหลายทางวัฒนธรรมขึ้นเมื่อใด 5) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความเหมือน/ความแตกต่างของ คน วัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมระหว่างอดีตกับปัจจุบัน และ 6) เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมให้กับชุมชนท้องถิ่น

ผลการวิจัย คือ 1) วิเคราะห์หลักฐานทางโบราณคดีที่ได้จากการสำรวจและขุดค้นด้วยเทคนิควิธีของแต่ละศาสตร์ 2) ได้สร้างองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์วัฒนธรรมของคนบนพื้นที่สูงในอำเภอปางมะผ้า ว่ามีการอยู่อาศัยในพื้นที่ตั้งแต่สมัยไพลสโตซีนตอนปลาย ประมาณ 32,380 ปีมาแล้ว จนกระทั่งปัจจุบัน แสดงให้เห็นว่าพัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรมมีความต่อเนื่อง และยังสามารถพัฒนาแนวคิดทฤษฎีทางโบราณคดี ตลอดจนประยุกต์ใช้เครื่องมือทางการแพทย์ในการวิเคราะห์งานด้านมานุษยวิทยาภาพ ซึ่งยังไม่เคยมีการทำมาก่อนในวงการโบราณคดีในประเทศไทย 3) ทำให้บูรณาการองค์ความรู้เกี่ยวกับเรื่องของคน สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมโบราณ 4) ทำให้ทราบว่าวัฒนธรรมดั้งเดิมในสมัยไพลสโตซีนตอนปลาย คือ วัฒนธรรมหินกะเทาะ ความหลากหลายทางวัฒนธรรมเริ่มปรากฏในสมัยโฮโลซีนตอนปลาย คือวัฒนธรรมโลงไม้ และสมัยต่อมา 5) ทำให้ทราบว่ามีการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมโบราณ ตั้งแต่สมัยไพลสโตซีนตอนปลาย จนถึงปัจจุบัน ซึ่งเกิดโดยปัจจัยทางธรรมชาติและมนุษย์ นอกจากนี้ยังทราบว่า การเคลื่อนย้ายไปมาภายในพื้นที่นี้มีมาแล้วตั้งแต่ในอดีต ซึ่งก็ทำให้เกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรมและชาติพันธุ์เกิดขึ้น และ 6) ผลของงานวิจัยได้นำไปเผยแพร่และใช้ประโยชน์ในแง่การสร้างประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและพัฒนาแหล่งโบราณคดีเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

EXECUTIVE SUMMARY

Project Code: RDG473005

Project Title: Highland Archaeology in Pang Mapa District, Mae Hong Son Province Phase II

(Principle investigator) Associate Professor Dr Rasmi Shoocongdej

Investigators : Associate Professor Dr Natsuda Phumijumng
Assistant Professor Dr Kanoknart Chintakanon
Ms Natthamon Pureepatpong
Ms Undomluck Hoontrakul
Mr Cherdasak Treerayapiwat

Email: rasmi@su.ac.th , rasmi13@hotmail.com

Project Duration: 1 October 2003 - 30 September 2006 (3 years)

The Highland Archaeology Project in Pang Mapaha District, Mae Hong Son Province is an area-based and multidisciplinary research program involving archaeology, physical anthropology, dental anthropology, dendrochronology, palynology, ethnoarchaeology, and the use of Geographic Information Systems (GIS). Research goals include: 1) to analyze and synthesize the remainder of the archaeological assemblages from Project Phase I, 2) to generate new data and develop theories and methods for archaeology, physical anthropology, dendrochronology, and palynology, 3) to integrate the datasets from the various analyses, 4) to examine the characteristics of ancient cultures and the emergence of cultural diversity, 5) to compare the similarities and differences in peoples, cultures, and environments in the past and present, and 6) to apply the knowledge gained to the development and strengthening of local communities through cultural heritage programs.

The results of the Second Phase of research include the following. 1) Analyzed archaeological assemblages from survey and excavations using techniques from the various disciplines. 2) Generated new data concerning the cultural history of the highland population in Pang Mapaha, indicating there was a long and continuous occupation from 32,380 BP to 100 years ago. In addition, the project contributed to middle range theory and developed new analytical techniques for archaeology using modern medical technology such as Computed Tomography (CT-scanning), Scanning Electron Microscopy, and Energy Dispersive Spectroscopy. 3) Integrated the results from the analyses of archaeological assemblages, tree-rings, human bones and teeth, geomorphology, and palynology. 4) Determined that in the late Pleistocene there was a pebble tool culture, and no cultural diversity was identified in this period. Cultural diversity emerged during the late Holocene, with the log coffin culture, and continued to the historical period. 5) Found evidence of environmental changes through time from the late Pleistocene to the present. These changes were caused by natural and human factors. In addition, people migrated in and out of the research area which could have caused social and cultural changes in different periods. Finally, 6) distributed the research results to the public and contributed both to the understanding of Mae Hong Son history as well as to the development of sustainable tourism.